

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-3>

УДК 338.516.48

Ковбаса Олександр Миколайович

кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри економіки та підприємництва
імені професора І.М. Брюховецького,
Сумський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2593-0362>

Oleksandr Kovbasa

Sumy National Agrarian University

**СТРАТЕГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ТВАРИНИЦЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ: ЦІНОВИЙ ФАКТОР**

**STRATEGIC PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT
OF THE EXPORT POTENTIAL
OF LIVESTOCK PRODUCTS: PRICE FACTOR**

Анотація. У статті досліджено стратегічні перспективи розвитку експортного потенціалу тваринницької продукції України на ринку ЄС з акцентом на ціновому факторі. Проведено порівняльний аналіз цінової динаміки на продукцію тваринництва (велика рогата худоба, свині, молоко) у країнах ЄС та Україні за період 2023–2024 років, який виявив значні цінові диспропорції: вартість великої рогатої худоби в ЄС перевищує українські показники у 2,5–3 рази, свинини та молока – більш ніж удвічі. Основними результатами дослідження є визначення та систематизація ключових факторів впливу на формування експортної ціни, а також розробка відповідних механізмів подолання їх негативного впливу. Встановлено, що стратегія розвитку експортного потенціалу має базуватися не лише на ціновій конкурентоспроможності, але й на якісних характеристиках продукції, диверсифікації асортименту, впровадженні інноваційних технологій та розвитку партнерських відносин з європейськими імпортерами. Особливу увагу приділено зростаючому попиту на органічну та екологічно чисту продукцію в ЄС як можливості для цінової диференціації та отримання преміальних цін українськими виробниками.

Ключові слова: експортний потенціал, тваринництво, ціновий фактор, конкурентоспроможність, Європейський Союз, цінові диспропорції, собівартість виробництва, логістичні витрати, органічна продукція, стратегічні перспективи.

Summary. The article carries out a comprehensive analysis of the price factor as a determinant of the formation of strategic prospects for the development of the export potential of Ukrainian livestock products in the European Union market. The relevance of the study is due to the need to diversify Ukrainian exports in the context of European integration processes and overcome existing price barriers to ensure the competitiveness of domestic livestock products in the highly competitive European market. The purpose of the study is to identify the factors influencing the formation of export prices and to substantiate the mechanisms for leveling their negative impact. The methodological basis of the study was based on general scientific and special methods, in particular: system-structural analysis to study the components of the price factor; comparative analysis to compare price dynamics in the markets of Ukraine and the EU; economic and statistical method to assess price trends; method of scientific abstraction and generalization to formulate conclusions. Based on the empirical data for 2023–2024, the article compares price trends for various types of livestock products, which revealed significant price differentials: the cost of cattle in the EU is 2.5–3 times higher than Ukrainian indicators, and pork and milk are more than twice as high. The study determines and systematizes the key factors of pricing: production costs, EU regulatory requirements for quality parameters of products, logistics externalities, competitiveness of the market environment, fluctuations in seasonal production, quotas under the Association Agreement, market volatility and macroeconomic indicators. The author has developed an appropriate toolkit for overcoming the negative effects of these factors, which includes technological modernization of production facilities, optimization of business processes, diversification of production and distribution channels, implementation of financial instruments for risk hedging and formation of innovative marketing strategies. It has been established that the growing demand for organic and environmentally friendly products in the EU creates prerequisites for the strategic differentiation of Ukrainian products and obtaining premium price premiums. The practical value of the study lies in the formation of a comprehensive understanding of price determinants and the development of applied tools for Ukrainian exporters of livestock products, which will allow them to optimize pricing strategies, minimize the negative impact of price fluctuations and increase the profitability of

export operations in the European Union market. The proposed mechanisms can be used in the development of sectoral development strategies and government programs to support the export of livestock products.

Keywords: export potential, livestock, price factor, competitiveness, European Union, price disproportions, production costs, logistics costs, organic products, strategic prospects.

Постановка проблеми. Проблематика дослідження зумовлена стратегічною важливістю розвитку експортного потенціалу тваринницької продукції України на ринку Європейського Союзу та визначальною роллю цінового фактору в цьому процесі. Незважаючи на географічну близькість та чинну Угоду про асоціацію, українські виробники стикаються з комплексом викликів, що обмежують їхню конкурентоспроможність на європейському ринку. Ключова проблема полягає у значних цінових диспропорціях між українським та європейським ринками тваринницької продукції, що, з одного боку, створює потенціал для цінових переваг, а з іншого – свідчить про фундаментальні відмінності у структурі ринків, виробничих витратах, рівні державної підтримки та загальному економічному становищі аграрних секторів двох регіонів. Складність проблеми посилюється необхідністю одночасного вирішення питань собівартості виробництва, відповідності продукції суворим європейським стандартам якості та безпечності, оптимізації логістичних витрат, подолання торговельних бар'єрів у вигляді квот і тарифів, а також адаптації до мінливої ринкової кон'юнктури та споживчих преференцій європейських покупців.

Актуальність дослідження зумовлена також тим, що в умовах євроінтеграційних процесів та необхідності диверсифікації експортних ринків України, саме збалансований підхід до цінового позиціонування тваринницької продукції може стати фундаментом для розбудови стійких експортних стратегій, які забезпечать максимізацію економічних вигод для українських виробників та посилення їхніх позицій на висококонкурентному європейському ринку [4; 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню перспектив розвитку експортного потенціалу України присвятили свої праці такі вітчизняні науковці, як: Босак А.О., Красноручський О.О., Смігунова О.В., Чигринов Є.І., Перун В., Свистун Л.А., Попова Ю.М., Штепенко К.П., Ставицька А.В., Чала В.С. та ін. Так, Босак А.О. зосередив увагу на поточному стані та перспективах розвитку АПК України, акцентуючи на необхідності пошуку нових ринків збуту, що є критично важливим для нарощування експортного потенціалу [2]. Красноручський О.О., Смігунова О.В. та Чигринов Є.І. досліджували стратегічні орієнтири управління виробництвом аграрних підприємств молочного напрямку, що безпосередньо впливає на формування експортного потенціалу молочної галузі [3]. Ставицька А.В. безпосередньо досліджувала експортний потенціал України

та можливості його реалізації на світовому ринку, що дає комплексне розуміння проблематики [6]. Чала В.С. та Ротко А.О. проаналізували вплив економічної глобалізації на експортний потенціал агропромислового комплексу України, що дозволяє оцінити зовнішні фактори формування експортних можливостей аграрної галузі [8].

Метою дослідження є комплексний аналіз цінового фактору як ключового елементу формування стратегічних перспектив розвитку експортного потенціалу тваринницької продукції України на ринку Європейського Союзу. Дослідження спрямоване на визначення цінових диспропорцій між вітчизняним та європейським ринками, виявлення основних факторів впливу на формування експортних цін та розробку механізмів подолання їх негативного впливу. Особлива увага приділяється порівняльному аналізу цінової динаміки на різні види тваринницької продукції (велика рогата худоба, свині, молоко) в Україні та країнах ЄС, дослідженню характеру і масштабу цінових розбіжностей та з'ясуванню їх причин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ціновий фактор є надзвичайно важливим елементом при формуванні стратегічних перспектив розвитку експортного потенціалу тваринницької продукції з України до країн ЄС. Його значущість зумовлена комплексним впливом на конкурентоспроможність української продукції на європейському ринку, де споживачі мають широкий вибір як місцевих, так і імпортованих товарів. Собівартість виробництва безпосередньо визначає базову ціну, а нестабільність української валюти створює додаткові цінові ризики. Водночас необхідність інвестувати в модернізацію виробництва для відповідності суворим законодавчим вимогам ЄС щодо якості та безпечності продукції також впливає на ціноутворення. Логістичні витрати, особливо для швидкозсувної тваринницької продукції, становлять значну частку кінцевої ціни та можуть суттєво зменшувати конкурентоспроможність українських товарів. Важливо враховувати, що цінова конкуренція з місцевими та іншими міжнародними постачальниками часто змушує українських виробників знижувати ціни для завоювання ринкової частки, що може негативно впливати на рентабельність. Сезонність виробництва та торговельні обмеження у вигляді квот і митних тарифів у рамках Угоди про асоціацію з ЄС також є ключовими ціновими факторами. Однак варто зазначити, що зростаючий попит на органічну та екологічно чисту продукцію в ЄС створює можливості для цінової диференціації та отримання преміальних цін [2, с. 48; 6, с. 90, 92].

Як зазначають у своїх дослідженнях Свис-тун Л.А. та ін., у довгостроковій перспективі успішна стратегія розвитку експортного потенціалу має базуватися не лише на ціновій конкурентоспроможності, але й на якісних характеристиках продукції, диверсифікації асортименту, впровадженні інноваційних технологій та розвитку сталих партнерських відносин з європейськими імпортерами, що дозволить забезпечити стабільний експорт навіть за умов цінових коливань на ринку [5; 8].

Аналіз цін на продукцію тваринництва у країнах ЄС демонструє стабільне зростання протягом року, що охоплює період з грудня 2023 по грудень 2024 року [1] (рис. 1).

Вартість великої рогатої худоби показала найбільш помітний приріст, зокрема ціна на бичків збільшилася на 1,00 євро за кілограм живої маси, досягнувши 4,34 євро в грудні 2024 року порівняно з 3,34 євро в грудні 2023 року.

Паралельно ціна на телиць зросла на 0,60 євро, від 2,77 євро до 3,37 євро за кілограм живої маси. Щодо свиней у забійній масі класу S, починаючи з червня 2024 року, коли ціна становила 2,53 євро за кілограм, спостерігалось незначне збільшення до 2,69 євро до кінця року, з приростом 0,16 євро. Вартість молока залишалася стабільною протягом першої половини аналізованого періоду, утримуючись на рівні 0,47 євро за літр, проте в другій половині року відбулося підвищення до 0,55 євро, що дало загальний приріст у 0,08 євро. Ці дані відображають загальну тенденцію до зростання цін на продукцію тваринництва в європейських країнах, при цьому найбільш динамічний ріст спостерігається у секторі великої рогатої худоби.

Аналіз середніх цін на продукцію тваринництва в Україні за період з грудня 2023 по грудень 2024 року демонструє різноспрямовані тенденції залежно від виду продукції (рис. 2).

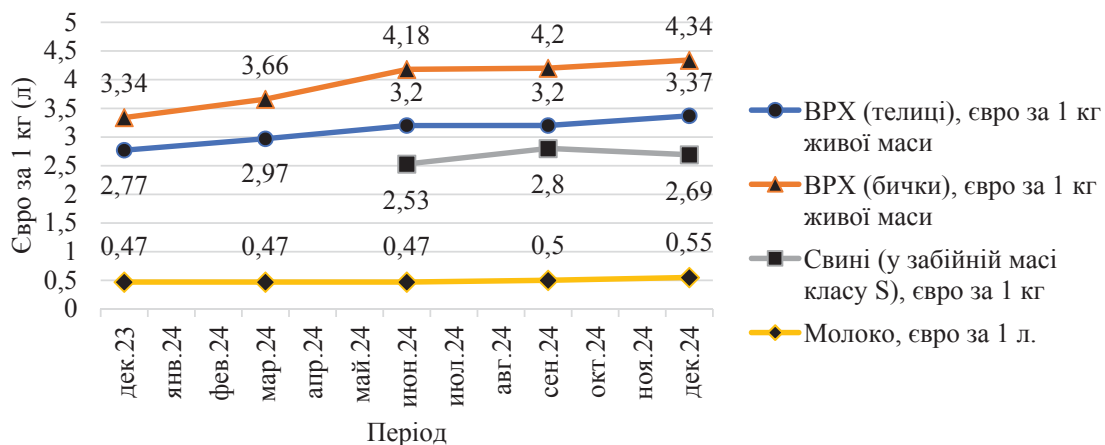

Рисунок 1 – Середні ціни на продукцію тваринництва у країнах ЄС

Джерело: складено автором на основі [1]

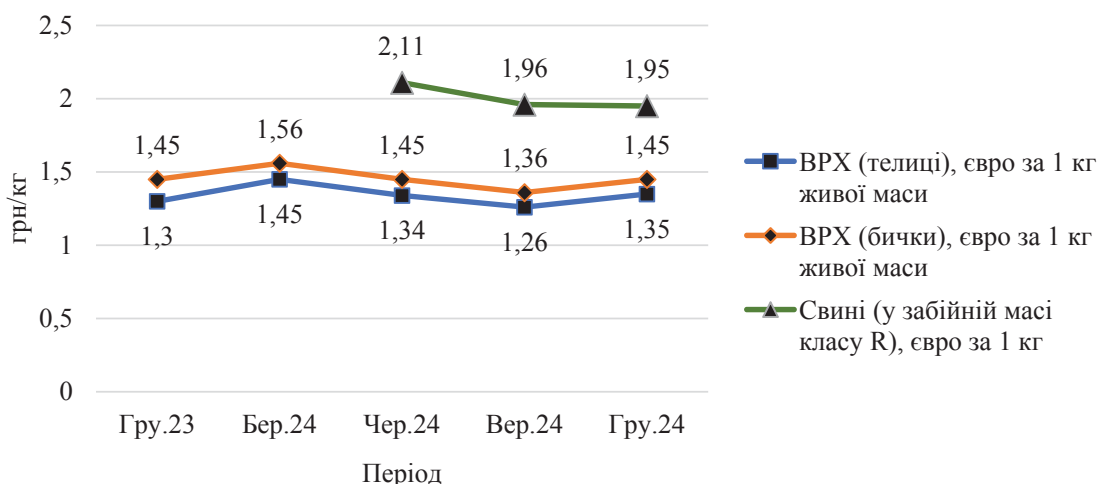

Рисунок 2 – Середні ціни на продукцію тваринництва в Україні

Джерело: складено автором на основі [1; 7]

Ціни на телиць у категорії великої рогатої худоби показали незначне зростання на 0,05 євро за 1 кг живої маси, змінюючись від 1,3 євро у грудні 2023 року до 1,35 євро у грудні 2024 року, при цьому в березні 2024 року спостерігався пік у 1,45 євро з подальшим зниженням до вересня. Вартість бичків залишилася без змін, завершивши річний період на тому ж рівні 1,45 євро, як і на початку, хоча також демонструвала коливання з максимумом у березні 2024 року в 1,56 євро та мінімумом у вересні в 1,36 євро. Щодо свиней у забійній масі класу R, для яких дані представлені починаючи з червня 2024 року, спостерігається тенденція до зниження цін – з 2,11 євро за 1 кг у червні до 1,95 євро у грудні 2024 року, що становить зменшення на 0,16 євро за півроку. Загалом, український ринок продукції тваринництва характеризувався певною нестабільністю з періодами як зростання, так і зниження цін, з мінімальними змінами в кінцевих показниках за рік для великої рогатої худоби та помітним падінням цін на свинину.

Аналіз динаміки цін на молоко незбиране II гатунку від особистих селянських господарств (ОСГ) за період з січня 2024 по січень 2025 року показує загальну позитивну тенденцію з певними сезонними коливаннями. На початку досліджуваного періоду, в січні 2024 року, ціна становила 9,2 грн/л, після чого спостерігалось незначне підвищення до 9,21 грн/л у березні (рис. 3).

Протягом літньо-осіннього періоду відбулося суттєве зниження вартості – до 8,54 грн/л у червні та подальше незначне зменшення до 8,51 грн/л у вересні, що стало найнижчим показником за весь період спостереження. Однак до січня 2025 року ціна значно зросла, досягнувши максимального рівня 9,99 грн/л. Таким чином, загальний приріст ціни за річний період склав 0,79 грн/л, або близько 8,6%. Ця динаміка відображає характерні для молочної галузі сезонні коливання з підвищенням цін у зимовий період та зниженням у літньо-осінній, коли пропозиція молока традиційно збільшується через природні цикли лактації корів та доступність кормової бази [3, с. 93].

Порівняльний аналіз цін на тваринницьку продукцію між країнами Європейського Союзу та Україною демонструє значні відмінності у вартості всіх досліджуваних категорій.

Вартість великої рогатої худоби в Європі суттєво перевищує українські показники: ціна на телиць у європейських країнах станом на грудень 2024 року становить 3,37 євро за 1 кг живої маси, що у 2,5 рази вище за українську ціну в 1,35 євро. Ще більший розрив спостерігається у вартості бичків, де європейська ціна досягає 4,34 євро за кілограм, перевищуючи українську майже втричі, оскільки в Україні цей показник становить лише 1,45 євро. У галузі свинарства різниця менш виражена, але все ж істотна: свині у забійній масі класу S в Європі коштують 2,69 євро за кілограм порівняно з 1,95 євро в Україні. Найменша, але все ж помітна різниця спостерігається у вартості молока – 0,55 євро за літр у європейських країнах проти 0,23 євро в Україні, що вказує на більш ніж двократну різницю (рис. 4).

Такі цінові розбіжності відображають фундаментальні відмінності в структурі ринків, виробничих витратах, рівні державної підтримки та загальному економічному становищі аграрних секторів двох регіонів [6].

Нами узагальнено та виокремлено декілька ключових факторів, що впливають на формування ціни української тваринницької продукції, яка експортується до ЄС:

- собівартість виробництва суттєво впливає на кінцеву ціну через витрати на корми, ветеринарне обслуговування та енергоносії;
- законодавчі вимоги ЄС щодо якості, безпеки та умов утримання тварин потребують додаткових інвестицій у модернізацію виробництва та сертифікацію;
- логістичні витрати, включаючи транспортування, зберігання та митне оформлення, становлять значну частку кінцевої ціни, особливо для швидкопсувних продуктів [4; 6];
- сезонність виробництва та торговельна політика, зокрема квоти та митні тарифи в рамках

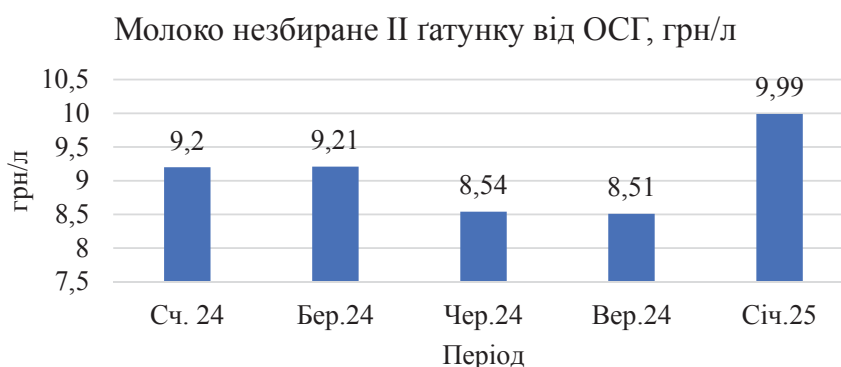

Рисунок 3 – Молоко від особистих селянських господарств

Джерело: складено автором на основі [1]

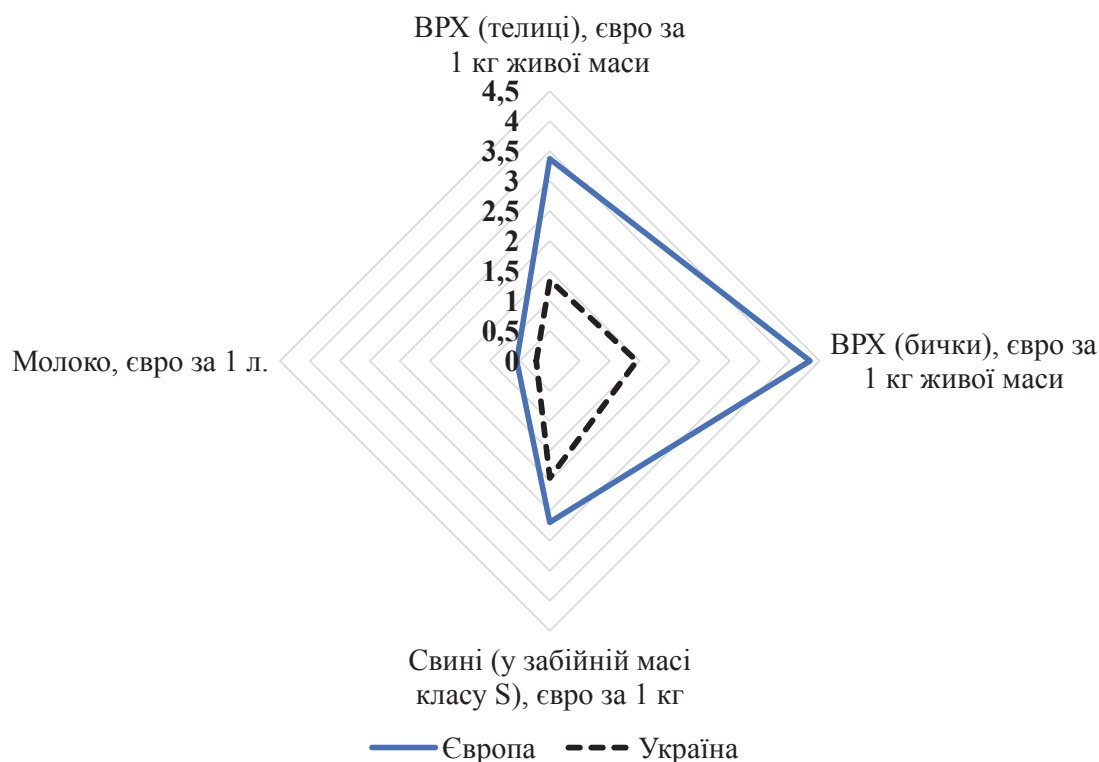

Рисунок 4 Порівняння цін на тваринницьку продукцію ЄС та України

Джерело: складено автором на основі [1; 7]

Угоди про асоціацію з ЄС, визначає умови доступу та впливає на цінову конкурентоспроможність [4];

– ринкова кон'юнктура та споживчі преференції формують цінові премії для органічної та екологічно чистої продукції [5];

– макроекономічні фактори, включаючи інфляцію, коливання валютних курсів та загальну економічну ситуацію в Україні та ЄС, створюють додаткові виклики для стабільного ціноутворення (табл. 1)

Для кожного з цих факторів існують механізми подолання негативного впливу, які включають технологічну модернізацію, оптимізацію бізнес-процесів, диверсифікацію виробництва та ринків збуту, використання фінансових інструментів для мінімізації ризиків та активну маркетингову стратегію.

Висновки. Ціновий фактор відіграє визначальну роль у формуванні стратегічних перспектив розвитку експортного потенціалу тваринницької продукції України на ринку ЄС. Проведений аналіз демонструє значну цінову диференціацію між європейським та українським ринками: вартість великої рогатої худоби в ЄС перевищує українські показники у 2,5–3 рази, свинини – суттєво вища, а молока – більш ніж удвічі. Така різниця створює як виклики, так і можливості для українських експортерів. Дослідження виявило комплекс факторів, що впливають на формування

експортної ціни: собівартість виробництва, законодавчі вимоги ЄС щодо якості та безпеки продукції, логістичні витрати, конкурентне середовище, сезонність виробництва, торговельна політика, ринкова кон'юнктура та макроекономічні показники. Для кожного з цих факторів запропоновано механізми подолання негативного впливу, серед яких впровадження енергоефективних технологій, модернізація виробництва, оптимізація логістичних маршрутів, диференціація продукції, використання фінансових інструментів для мінімізації ризиків.

Особливу увагу слід приділити зростаючому в ЄС попиту на органічну та екологічно чисту продукцію, що створює можливості для цінової диференціації та отримання преміальних цін українськими виробниками. У довгостроковій перспективі успішна стратегія розвитку експортного потенціалу має базуватися не лише на ціновій конкурентоспроможності, але й на якісних характеристиках продукції, диверсифікації асортименту, впровадженні інноваційних технологій та розвитку партнерських відносин з європейськими імпортерами.

Перспективи подальших наукових досліджень у цій сфері полягають у розробці галузевих стратегій підвищення конкурентоспроможності української тваринницької продукції на ринку ЄС, вивченні механізмів ефективною адаптації до

Таблиця 1 – Фактори впливу на формування ціни на тваринницьку продукцію з України, яка експортується до країн ЄС

Фактор	Опис впливу	Механізми подолання впливу
Собівартість виробництва	Включає витрати на корми, ветеринарне обслуговування, енергоносії та оплату праці; нестабільність національної валюти ускладнює прогнозування цих витрат	Впровадження енергоефективних технологій, створення власної кормової бази, укладання довгострокових контрактів на постачання ресурсів, використання механізмів хеджування валютних ризиків
Законодавчі вимоги ЄС	Вимоги щодо якості, безпечності та умов утримання тварин потребують додаткових інвестицій у модернізацію виробництва та сертифікацію	Поетапна модернізація виробництва, залучення грантових програм ЄС та міжнародних фінансових інституцій, створення галузевих асоціацій для колективної сертифікації
Логістичні витрати	Транспортування, зберігання та митне оформлення становлять значну частку кінцевої ціни, особливо для швидкопсувних продуктів	Оптимізація маршрутів, консолідація вантажів, створення спільних логістичних центрів, використання мультимодальних перевезень, автоматизація митного оформлення
Конкурентне середовище	Конкуренція з місцевими та міжнародними постачальниками часто змушує знижувати ціни для завоювання ринкової частки	Диференціація продукції, акцент на унікальних властивостях української продукції, формування стійких партнерських відносин з імпортерами, створення спільних підприємств з європейськими компаніями
Сезонність виробництва	Створює цінові коливання впродовж року, особливо в молочній галузі	Диверсифікація виробництва, створення потужностей для зберігання та переробки, розвиток ф'ючерсних контрактів, вирівнювання циклів виробництва
Торговельна політика	Квоти та митні тарифи в рамках Угоди про асоціацію з ЄС визначають умови доступу та впливають на конкурентоспроможність за ціною	Активне використання діючих квот, лобювання розширення квот через торговельні асоціації, пошук альтернативних ринків збуту, поглиблена переробка для виходу на ринки без квотування
Ринкова кон'юнктура та споживчі переваги	Зростаючий попит на органічну та екологічно чисту продукцію формує цінові премії для відповідних товарів	Впровадження органічного виробництва, адаптація до нових споживчих трендів, інвестиції в маркетинг та просування української продукції як екологічно чистої, розвиток прямих контактів з роздрібними мережами
Макроекономічні фактори	Інфляція, коливання валютних курсів та загальна економічна ситуація в Україні та ЄС створюють додаткові виклики для стабільного ціноутворення	Використання фінансових інструментів для мінімізації валютних ризиків, диверсифікація експортних ринків, укладання контрактів з фіксованою ціною в євро, створення фінансових резервів

Джерело: складено автором на основі [5–6; 8]

європейських стандартів та вимог, дослідженні потенціалу розвитку органічного тваринництва як преміального експортного сегменту, аналізі впливу торговельних квот на експортний потенціал та моделюванні сценаріїв розширення експортних можливостей після їх перегляду. Також актуальним напрямом досліджень стане оцінка

можливостей створення доданої вартості через поглиблену переробку тваринницької продукції та формування експортоорієнтованих виробничо-збутових ланцюгів, що дозволить мінімізувати негативний вплив цінових коливань та максимізувати прибутковість українського експорту на європейському ринку.

Список використаних джерел:

1. Аналітичні дослідження цінових тенденцій у сфері закупівлі великої рогатої худоби, свиней і молока в Україні та країнах ЄС / Івченко В.М., Полонська О.М., Солошонок А.Л. та ін. Київ : НДІ «Укragропромпродуктивність», 2025. 25 с.
2. Босак А.О. Поточний стан та перспективи розвитку АПК України: пошук нових ринків збуту. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. № 24(1). С. 48–54.
3. Красноручський О.О., Смігунова О.В., Чигринов С.І. Стратегічні орієнтири управління розмірами та масштабами виробництва аграрних підприємств молочного напрямку. *Науково-технічний бюлетень IT НААН*. 2023. № 129. С. 90–102. DOI: <https://doi.org/10.32900/2312-8402-2023-129-90-102>
4. Перун В. Європарламент скасував на рік мито на весь український експорт. URL: https://lb.ua/economics/2022/05/19/517349_ievroparlament_skasuvav_rik_mito.htm (дата звернення: 12.02.2025)
5. Свистун Л.А., Попова Ю.М., Штепенко К.П. Державне регулювання аграрного сектору економіки в контексті забезпечення завдань сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/95.pdf (дата звернення: 12.02.2025)

6. Ставицька А.В. Експортний потенціал України та можливості його реалізації на світовому ринку. *Економіка та управління національним господарством*. 2019. № 47–1. С. 89–93.

7. Статистична інформація. Державна Служба Статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.02.2025)

8. Чала В.С., Ротко А.О. Вплив економічної глобалізації на експортний потенціал агропромислового комплексу України. *Економічний простір*. 2020. № 163. С. 67–72.

References:

1. Ivchenko V. M., Polonska O. M., Soloshonok A. L. ta in. (2025) Analitichni doslidzhennia tsinovykh tendentsii u sferi zakupivli velykoi rohatoi khudoby, svynei i moloka v Ukraini ta krainakh YeS [Analytical research of price trends in the sphere of cattle, pigs and milk purchase in Ukraine and EU countries]. Kyiv: NDI “Ukrahropromproduktivnist”, 25 p. (in Ukrainian)

2. Bosak A. O. (2019) Potochnyi stan ta perspektyvy rozvytku APK Ukrainy: poshuk novykh rynkiv zbutu [Current state and prospects of development of agro-industrial complex of Ukraine: search for new markets]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, vol. 24(1), pp. 48–54. (in Ukrainian)

3. Krasnorutskiyi O. O., Smihunova O. V., Chyhrynov Ye. I. (2023) Stratehichni oriientyry upravlinnia rozmiramy ta masshtabamy vyrobnytstva ahrarnykh pidpriemstv molochnoho napriamu [Strategic guidelines for managing the size and scale of production of agricultural enterprises in the dairy sector]. *Naukovo-tekhnichnyi biuleten IT NAAN – Scientific and Technical Bulletin of IT NAAS*, vol. 129, pp. 90–102. DOI: <https://doi.org/10.32900/2312-8402-2023-129-90-102> (in Ukrainian)

4. Perun V. (2022) Yevroparlament skasuvav na rik myto na ves ukrainskyi eksport [European Parliament canceled duties on all Ukrainian exports for a year]. Available at: https://lb.ua/economics/2022/05/19/517349_ievroparlament_skasuvav_rik_mito.htm (in Ukrainian)

5. Svystun L. A., Popova Yu. M., Shtepenko K. P. (2020) Derzhavne rehuliuвання ahrarnoho sektoru ekonomiky v konteksti zabezpechennia zavdan staloho rozvytku [State regulation of the agricultural sector of the economy in the context of ensuring sustainable development goals]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, vol. 11. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/95.pdf (in Ukrainian)

6. Stavyska A. V. (2019) Eksportnyi potentsial Ukrainy ta mozhyvosti yoho realizatsii na svitovomu rynku [Export potential of Ukraine and possibilities of its realization in the world market]. *Економіка та управління національним господарством – Economics and Management of National Economy*, vol. 47–1, pp. 89–93. (in Ukrainian)

7. Derzhavna Sluzhba Statystyky Ukrainy (2025) Statystychna informatsiia [Statistical information]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian)

8. Chala V. S., Rotko A. O. (2020) Vplyv ekonomichnoi hlobalizatsii na eksportnyi potentsial ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy [The influence of economic globalization on the export potential of the agro-industrial complex of Ukraine]. *Економічний простір – Economic Space*, vol. 163, pp. 67–72. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 25.02.2025